

2018/2019. tanév

Országos írásbeli forduló

II. kategória, 9-10. évfolyam

Írásbeli feladatlap
MEGOLDÓKULCS

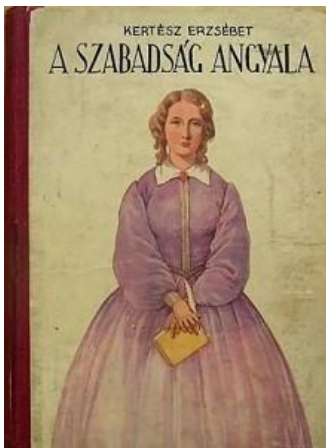
A versenyző tanuló kódszáma:

--	--	--	--

A kódszámot a 3. feladat fölé is fel kell írni, hogy minden lapon rajta legyen.

Elért pontszám:

/126 pont

Üdvözlünk, kedves Könyvtárostánár!

Néhány hasznos információ a megoldókulcs ezen változatához:

- A **válaszokat** zöld, vastag betűvel írtuk be.
- A megoldások után zárójelben adtuk meg az item sorszámát.
- Ha többféle válasz is lehetséges, akkor azokat /-rel jelöltük.
- Dőlt betűvel a *kiegészítő magyarázatot* adtuk meg.
- Az aláhúzott kifejezések a kötelező tartalmi elemeket jelölik.

A részletes megoldásokat, az elfogadható alternatívák teljes listáját és azok használati magyarázatait az ítemes megoldókulcsba írtuk. Kérjük, azokat is tekintse át!

A feladatlaphoz a következő mellékletek tartoznak:

- egy könyv, melynek ISBN száma: 978-963-11-9380-0,
- egy 4 oldalas melléklet találati halmazokkal.

A mellékleteket a diákoknak nem kellett visszaadni, azokat megtarthatták.

Támogatóink:

Emberi Erőforrások Minisztériuma, Emberi Erőforrás Támogatáskezelő, Nemzeti Tehetség Program
Móra Könyvkiadó

1.

Nem egészen érted, hogy ez a könyv hogyan kapcsolódik a hatalom és demokrácia témájához.

a) A regényen olvasható ajánló segítségével megpróbálsz a készülő kiadványhoz köthető kulcsszavakat találni, megfogalmazni. Írj hármat! Indokold mindegyiket röviden, miért kapcsolódik a hatalomhoz vagy a demokráciához!

1-3. item az alábbiak közül bármelyikért:	4-6. item a hatalomhoz, demokráciához kapcsolás pl.:
politikai <u>hatás</u> / irodalmi mű politikai hatása	a demokrácia politológiai fogalom
<u>nők</u> a politikában	a nők választójoga az esélyegyenlőség, demokrácia egyik alapeleme
<u>rabszolgaság</u> / emberi jogok	a demokratikus jogok korlátozása a hatalom eszközével
<u>háború</u>	hatalmi harcok következménye
<u>újságírás</u>	a demokrácia, az információ szabadságának eszköze

7. item: *Nem ír oda nem illő tartalmat.*

b) Hogy hívják a könyvnek azt a részét, ahol az ajánlót találtad?

hátsó (8.) borító / kötéstábla (9.)

c) Most már látod, hogy a mű valóban kapcsolódik a témához. El is készíted a bibliográfiai hivatkozását, hogy majd az ajánlódban pontosan tudd megadni. Írd ide!

Kertész Erzsébet: (10.) Harriet regénye. (11.) 2. kiad., (12.) Budapest, (13.) Móra, (14.) 2013. (15.) 388 p.

16. item: *Nem ír oda nem illő adatot.*

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	
8.	
9.	
10.	
11.	
12.	
13.	
14.	
15.	
16.	
17.	

2.

Folytatod a regény témához kapcsolódó vonatkozásainak feltérképezését. Ennek érdekében az alábbi 3 téma mentén kerestél. 19 találatot gyűjtöttél ki, melyek a mellékletben találhatóak.

a) Írd be a 2. oszlopba, mit is kerestél!

b) Add meg 2-2 olyan forrás sorszámát a listáról, amelyek a témáról szólnak!

	a) A keresett kifejezés	b) 2 róla szóló forrás
Ennek az ifjúsági regénynek a szerzője	Kertész Erzsébet (18.)	1., (21.) 9. (22.)
A könyv témájául szolgáló regényíró	Harriet Beecher-Stowe (19.)	23-24. item: 1. / 5. /6. /12. /13. /14. /16.
A regény címe, mely a „vihart kavarta”	Tamás bátya kunyhója (20.)	25-26. item: 4. / 8. /10. /11. /13. / 14. / 15. / 18. / 19.

c) A mellékletben található adatbázisokat miért érdemes használni ebben a feladathelyzetben?

Adatbázis rövid neve	2-2 db az adatbázis tartalmához és/vagy funkciójához kapcsolódó jellemző
Hungaricana (27.)	31. item: teljes szövegű 32. item: nemcsak könyvtári / más közgyűjtemények is
MOKKA (28.)	33. item: egyszerre keres több könyvtár katalógusában 34. item: lelőhelyet is megad
MATARKA (29.)	35. item: több tudományterület folyóirataiban egyszerre kereshetek 36. item: látható, ha online is elérhető
FSZEK katalógusa(30.)	37. item: látom a státuszadatokat 38. item: van benne irodalmi bibliográfia / Bp-en könnyen elérem

18.	
19.	
20.	
21.	
22.	
23.	
24.	
25.	
26.	
27.	
28.	
29.	
30.	
31.	
32.	
33.	
34.	
35.	
36.	
37.	
38.	

3.

A találati halmazokat tovább elemzed, hogy lásd, mit érdemes megnézned.

a) Kertész Erzsébet kezében lévő regénye mikor jelent meg először, és mi volt a teljes címe? Ezt hányas számú találatból tudod?

1940-ben. (39.)

A szabadság angyala, (40.) Harriet Beecher-Stowe életének regénye, Fialat lányoknak (41.)

5. tétel (42.)

b) Kertész biztosan különböző forrásokat is felhasznált ezen regény írásához. A listádon lévő művek közül melyik sorszámát használhatta fel ő is? Indokold válaszod a művek adatai alapján!

4. (43.) 6. (44.)

45. item: *Nem ír oda nem illő szót.*

46. item: *Indoklás a megjelenésévére való utalással. Pl.: Ezek 1940 előtt jelentek meg, 1853-ban és 1912-ben.*

c) A kritikusok azzal vádolták Harriet Beecher-Stowe-t, hogy hazugságokra épül a regénye. Erre válaszul az író megírja azt a könyvét, melyben dokumentumokkal is bizonyítani kívánta a rabszolgaságra vonatkozó leírásainak hitelességét. Melyik számú rekord mutat erre a műre? Miből gondolod?

4. tétel. (47.)

48. item: címre, alcímre való utalás

d) A *Tamás bátya kunyhója* első magyar fordítójának utána szeretnél nézni. Jegyezd fel a nevét és a kötet megjelenésének dátumát!

Irinyi József (49.)

1853 (50.)

e) A magyar fordításból több részletet is ki kellett hagyniuk a 19. századi fordítóknak. Milyen magyarázatot találsz erre a találati listádban? Add meg a vonatkozó találat(ok) sorszámát! Írd le röviden a tényleges magyarázatot!

15. tétel (51.) 18. tétel (52.)

53. item: *Nem ír oda nem illő tételt.*

cenzúra (54.)

A rabszolgaságot / amerikai polgárháborút / feketék sorsát

a Habsburg abszolutizmussal, uralkodókkal / magyar szabadságharcosokkal (55.) való párhuzamot nem tűrték.

f) Milyen típusú kézikönyvet vennél kézbe, ha szeretnél részleteket megtudni a következő, a forráslistádból kiemelt részletre? „Irinyi [...] egyike a magyar irodalomtörténet halálra ítélt tollforgatóinak”?

lexikon / életrajzi lexikon / szaklexikon (56.)

g) A listádból az alábbi főcímű művek iskolád könyvtárában nincsenek meg, de ott szeretnéd elolvasni. Melyikhez hogyan juthatsz hozzá?

A szabadság angyala: **könyvtárközi kölcsönzéssel (57.)**

Fekete kezdetek: **interneten keresztül / online elolvasható (58.)**

h) Harriet Beecher-Stowe írónőről fia is írt könyvet. A listád szerint melyik könyvtárban van meg? És ott pontosan hol található?

A **FSZEK**-ben (59.)

Irodalmi olvasóteremben (60.)

820 S92 raktári jelzetnél (61.)

i) Ki az, aki a *Tamás bátya kunyhója* korai magyarországi megjelenéseit, politikai vonatkozásait kutatta?

Dörgő Tibor (62.)

j) Kertész Erzsébet művének fogadtatása is érdekes lehet témádban, így a Hungaricanában a mellékletben látható módon szűkítetted a keresésedet. Ettől csak releváns találatokat kaptál? Miért?

nem (63.)

64. item: **A teljes szövegben keres,**

65. item: **így a szöveg különböző pontján lévő szavakat is összekapcsolja.**

39.	
40.	
41.	
42.	
43.	
44.	
45.	
46.	
47.	
48.	
49.	
50.	
51.	
52.	
53.	
54.	
55.	
56.	
57.	
58.	
59.	
60.	
61.	
62.	
63.	
64.	
65.	

4.

Egy-egy ország, kontinens természeti és gazdasági jellemzőiről sok minden kiderül a különféle tematikus térképeket nézegetve. Régi térképeket a maiakkal összehasonlítva pedig követhetők az országhatárok változásai, az új helyek „felkerülése” a térképre.

Harriet Beecher-Stowe pályája elején a fiatalság számára földrajzkönyvet készített, mely több kiadást is megért. Válaszolj az alábbi kérdésekre! Ehhez használd a könyvtár forrásait is!

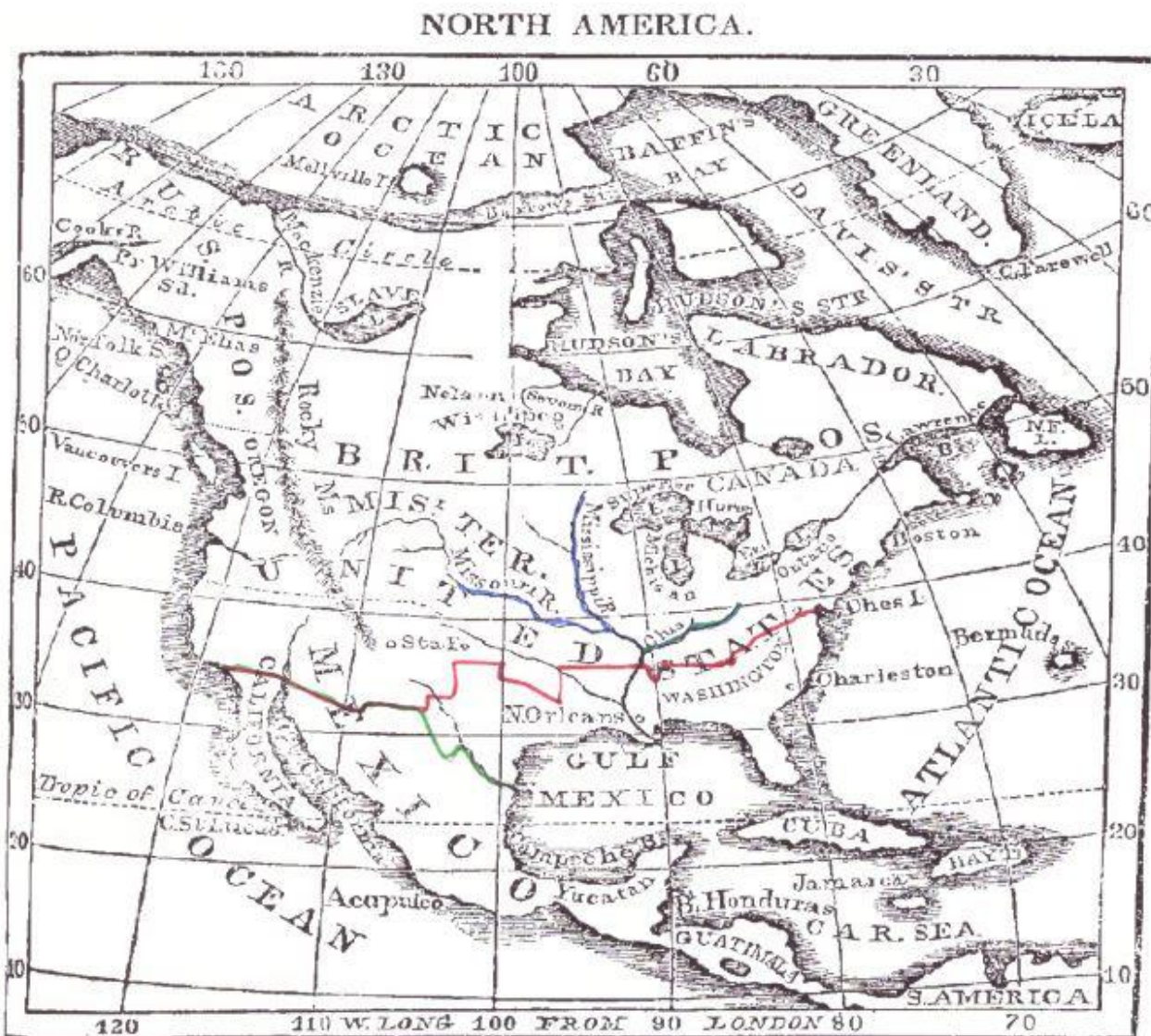
a) Rajzold be a térképen, hogy az amerikai polgárháborúban hol húzódott az északi és a déli államok határa!

66. item: É-D irányban megfelelő hosszúságú és formájú vonal

67. item: K-Ny É-D irányban megfelelő hosszúságú és formájú vonal

b) Lehetett volna egy amerikai polgárháborús térkép is az író földrajz tankönyvében? Indokold pontos évszámokkal!

Nem (68.), mert a tankönyv 1833-ban / 1833 előtt (69.) jelent meg, az amerikai polgárháború pedig 1861-65 között (70.) zajlott.

Beecher, C. – Beecher, H.: Primary geography for children, on an improved plan. With eleven maps and numerous engravings. 5. kiad., Cincinnati, Corey and Fairbank, 1833, 125. p.

<<https://digital.cincinnati.org/digital/collection/p16998coll17/id/4287>> Utolsó letöltés: 2019.01.30.

66.	
67.	
68.	
69.	
70.	

5.

A kezdetben tartott regényben sok történelmet alakító személyről szó van. Ez izgalmassá teszi. Ehhez elkezdés egy mutatót készíteni. Ezen még dolgozol...

Beecher, Lyman 227, 247	Napóleon III. 255
Browning, Elizabeth Barrett 240	Petőfi Sándor 112-113
Byron, George 239	Sand, George 177-178
Clements, Samuel → Twain, Mark (71-72.) ... 26, 68-69	Scott, Walter
Czirák Sándor 84-86, 162-163, 326	Stowe, Calvin 340
Dickens, Charles 216	Turner, William 164, 166
Kossuth Lajos 111, 172, 218,	Viktória királynő 238
Lincoln, Abraham 98, 193, 256-257	

- a) Írd a mutatóban a kipontozott helyre a megfelelő nevet!
 b) Alább látsz 3 nevet, ami kimaradt a mutatóból. Írd be a táblázatba, hol lesz a mutatóban a helye! Melyik név elé kell beilleszteni?
 c) Jelöld a táblázat megfelelő oszlopában, hogy a regény szövege alapján a hatalom és demokrácia témakörhöz kapcsolható-e a személy!
 d) Indokold is rövid magyarázattal miért illik vagy nem!

Név	Oldal	b) Helye a mutatóban	c) Témába illik?	d) Mi a kapcsolat?
John Brown	254-255.	Browning, Elizabeth Barrett (73.)	igen (76.)	79. item pl.: - politikus - abolitionista / rabszolgaságellenes vezető - lázadást vezetett
Jenny Lind	185.	Napóleon, III. (74.)	nem (77.)	80. item pl.: - énekesnő
Catharine Beecher	49.	Beecher, Lyman (75.)	igen (78.)	81. item pl.: - (női) jogokért harcol - iskolát alapít lányoknak, hogy tanulhassanak

71.	
72.	
73.	
74.	
75.	
76.	
77.	
78.	
79.	
80.	
81.	
82.	
83.	
84.	
85.	
86.	
87.	
88.	
89.	
90.	
91.	
92.	

e) Kiválasztasz a táblázatból egy, a témához illő személyt, akit a kiadványban is bemutatnál. A könyvtár kézikönyvei segítségével kiegészítéd a jegyzetedet 3 olyan új információval, ami a regényben nem szerepel és a hatalom és demokrácia témájával kapcsolatban fontos lehet!

82-84. item az alábbiak közül max. 3 db értékelhető ponttal:

- A rabszolgaság ellen küzdők egyik vezéralakja.
- Százával szabadította fel a rabszolgákat Kansas és Missouri területén.
- A rabszolgák felszabadításának céljával 1859-ben elfoglalta a Harpers Ferry-i (Virginia) fegyvertárat.
- A rabszolga felkelés kirottantásának kísérlete sikertelen volt.
- Elfogták, halálra ítélték és Charlestonban felakasztották.

f) A legjobban használható forrásod adatait add meg úgy, ahogyan majd a felhasznált irodalomjegyzékben kell!

cím, (85.) hely, (86.) kiadó, (87.) év, (88.) oldalszám (89.)

90. item: *Még egy a forrásnak megfelelő bibliográfiai hivatkozásba illő adat. Pl.: szerzőség, alcím, sorozati cím.*

91. item: *Nem ír oda nem illő adatot.*

92. item: *Az adatsorrend, központozás, helyesírás megfelel valamely elterjedt hivatkozási stílusnak.*

6.

A nők választójoga visszatérő kérdés a regényben, a Beecher család tagjai nem értenek ebben egyet. „Ha a négerek választhatnak, miért ne választhatnának a nők is?” olvashatjuk a regény 336. oldalán. Egy szerzőtársad az alábbi írt a témáról. De egy más forrásokra építő írást – nyilvánosságra hozás előtt – ellenőrizni kell. A táblázatban lévő szempontok alapján ellenőrizz, és indokold a javítás szükségességét!

a) A probléma sorszámát írd a szövegben oda, ahol felmerül! Ha kell, több helyre is!

97. item: A szövegben nem jelez hibát nem hibás helyen.

b) A táblázatban add meg a problémát és indokold, miért az!

Az európai kultúrkör a görög antikvitás óta próbál választ találni arra, milyen politikai berendezkedés a legalkalmasabb az emberek számára. A Locke, Hobbes, Rousseau nevéhez fűződő államelméletekre gyakran hivatkoznak, ha a hatalom és demokrácia helyzetét tárgyalják. (Paczolay) (3.) (93.)

A demokrácia alapfeltétele, hogy azonos jogokat biztosít mindenkinek. 1870-ben Wyoming amerikai állam döntött először a nőkre is kiterjedő általános szavazójog bevezetéséről. Míg Svájcban csak 1971-ben szerezték meg az egyenjogúságot a választásokon a nők. (Dirner, 1910) (2.) (94.)

Magyarországon az 1848. évi V. törvényekben még ez szerepel: a hazaárulók, a csempészek, a gyűjtogatók, a gyilkosok és a nők nem kaphatnak választójogot, erre 1919-ig várniuk kellett. (Simándi, 2009)

Elengedhetetlen volt az azonos jogok biztosításához, hogy a nők is tanulhassanak, érettségi vizsgát tehessenek. Veres Pálné kezdeményezésére 150 éve indult az első magyar nőképző iskola. „Sorakozzunk ama zászló alá, mely a nőnek a komoly tudományok előcsarnokába való bevezetését célozza!” (Rácz, 2017, 5.) (2.) (95.)

A századfordulótól jelentősen megváltozott a nők helyzete és megítélése a társadalomban. Az átalakulás egyik mérföldköve Wlassics Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter 1895. december 19-én kelt leirata. Ezzel a nők számára lehetővé vált, hogy bölcsészeti, orvosi és gyógyszerési pályákra kerüljenek. (1.) (96.)

Felhasznált irodalom

Dirner Gusztáv (1910): A női választójogról. Budapest, Franklin Társulat

Gráberné Bősze Klára (2017): Nőnevelő intézmények a 19. század végétől a 20. század végéig. A Wlassics Kollégium. In: Könyv és Nevelés, 2. sz., 98-107. p.

Paczolay Péter (1997): A legfőbb hatalom eredete. Újkori államelméletek. In: Rubicon, 8. sz., 25-29. p.

Rácz Gizella (2017): Veresné a legmenőbb magyar nő. In: Mhésházi Lapja, 2. sz., 5. p. (2.) (95.)

Simándi Irén (2009): A nők parlamenti választójogának története Magyarországon, 1919–1945. In: Rubicon, 4. sz., http://www.rubicon.hu/magyar/oldalak/a_nok_parlament (2019.01.27.)

Ssz.	Ellenőrzési szempont	Probléma
1.	Minden adat forrással alátámasztott?	98. item: A Wlassicsra vonatkozóan adatok/tények szerepelnek 99. item: és minden történelmi adatot és tényt forrással kell bizonyítani.
2.	A források mindenhol a célnak megfelelőek?	100. item: 1971-es eseménynél 1910-es a hivatkozás 101. item: vagy nem azt a forrást használta vagy nemcsak azt / a forrásokat szakszerűen, pontosan, visszakereshetően kell megadni 102. item: Történelmi / neveléstörténelmi idézetet egy méhésházi/ más szakterületi lap 1 oldalas írásából vesz, 103. item: miközben a lehető legszakszerűbb, leghitelesebb forrást kell választani az idézetek bizonyítására.
3.	Formailag pontosak-e a szöveg közbeni hivatkozások?	104. item: A hivatkozásból lemaradt az évszám, 105. item: így nem egységesek a források / így nem elég pontosan beazonosítható / a hivatkozási sablon nem ezt a formát írja elő.

93.	
94.	
95.	
96.	
97.	
98.	
99.	
100.	
101.	
102.	
103.	
104.	
105.	
106.	

c) Milyen típusú kézikönyvben néznéd meg, hogy Kertész Erzsébetnek vannak-e más nőket, női jogokat érintő művei? **bibliográfia / szaklexikon (106.)**

7.

A képen Viktória királynőt látod. Harriet Beecher-Stowe angliai látogatásakor hivatalosan nem találkozik a királynővel, de többször utal arra, hogy ebben a királynőt hatalmi pozíciója gátolta meg. Kézikönyvek segítségével jársz utána az alábbiaknak.

a) Mely koronázási jelvények láthatók a képen?

1. **korona** (107.)
2. **jogar** (108.)
3. **országalma** (109.)
4. **palást** (110.)

Forrás: Viktória legendás 1839-es brit Una and the Lion arany 5 sovereign (5 font sterling) érméje. National Museum of American History

b) Írd a megfelelő számot a képre!

111-114. item

c) Sorolj még 3 lehetséges koronázási jelvényt!

115-117. item az alábbiak közül max. 3:

kard / kereszt / gyűrű / mellkereszt / trónus / zászló

d) Add meg, hogy az alábbiak mit jelképeznek!

az alábbiak közül egyért jár egy item

korona: **a hatalom teljessége / uralkodói hatalom / méltóság / jutalom / tekintély** (118.)

jogar: **hatalom / tekintély / méltóság / igazságos ítékezés** (119.)

e) Add meg a legjobban használható forrásod bibliográfiai adatait úgy, ahogyan majd az irodalomjegyzékben kell!

cím, (120.) hely, (121.) kiadó, (122.) év, (123.)

124. item: *Még egy a forrásnak megfelelő bibliográfiai hivatkozásba illő adat. Pl.: szerzőség, alcím, sorozati cím.*

125. item: *Nem ír oda nem illő adatot.*

126. item: *Az adatsorrend, központozás, helyesírás megfelel valamely elterjedt hivatkozási stílusnak.*

f) Milyen típusú kézikönyvet használnál, hogy gyorsan utánanézz, hogy Viktória királyné uralkodása alatt milyen hatalmi harcok dúltak a világban?

kronológia (127.)

g) Ha erről írni akarsz, akkor a szövegben a hatalom fogalmat biztosan sokszor kell majd használnod. Milyen típusú kézikönyv segíthet választékosan fogalmazni?

szinonima szótár (128.)

107.	
108.	
109.	
110.	
111.	
112.	
113.	
114.	
115.	
116.	
117.	
118.	
119.	
120.	
121.	
122.	
123.	
124.	
125.	
126.	
127.	
128.	

Köszönjük, hogy részt vett ebben a munkában!